

Магістр 2 року навчання
фінансового факультету ХНЕУ

ОПТИМІЗАЦІЯ ПОРТФЕЛЯ БАНКІВСЬКИХ ПРОДУКТІВ

Анотація. Розглянуто сутність та складові портфеля банківських продуктів. Проаналізовано можливості оптимізації портфеля банківських продуктів шляхом дотримання принципів його формування. Розглянуто методи оптимізації кредитного та депозитного портфелів банку.

Аннотация. Рассмотрены сущность и состав портфеля банковских продуктов. Проанализированы возможности оптимизации портфеля банковских продуктов путем соблюдения принципов его формирования. Рассмотрены методы оптимизации кредитного и депозитного портфелей банка.

Annotation. The essence and composition of the portfolio of banking products is examined. The possibility of optimizing the portfolio of banking products by adhering to the principles of its formation is analyzed. The methods of optimizing the loan and deposit portfolios are considered.

Ключові слова: банківський продукт, портфель банківських продуктів, кредитний портфель, страхування, дистанційне банківське обслуговування.

Банківська система України розгорнула активну діяльність на ринку фінансових послуг, прийшовши до відносної економічної стабільності після фінансової кризи. В умовах жорсткої конкуренції фінансові установи пропонують широкий портфель банківських продуктів, котрий, насамперед, складається з кредитів, депозитів, платіжних карток, страхування, грошових переказів та інших видів послуг, що пропонуються клієнтам. Проте не кожен портфель банківських послуг, що пропонується банками, є відповідним для обраної групи клієнтів, тому актуальним є вирішення проблеми оптимізації портфеля банківських продуктів як з огляду на комплексність його структури, так і з огляду на його прибутковість.

Дослідженням цього питання займалися такі вчені, як: О. Берегуля, Васильєва Т. А., О. Вовчак, Р. Герасименко, М. Дегтярьова, Кузьменко С. М., Лантух Л. О., Леонов С. В., М. Могильницька, Павленко Р. В., М. Хмельярчук [1 – 6]. Вони визначають вагому роль банківських продуктів у розвитку та покращенні економічної ситуації в країні, розглядають сучасний стан та тенденції розвитку банківських продуктів, але деякі аспекти оптимізації портфеля банківських продуктів як загалом, так і окремо недостатньо розглянуті, що потребує подальшого дослідження цієї проблеми.

Метою роботи є розкриття особливостей портфеля банківських продуктів в Україні та методів його оптимізації. Об'єктом дослідження виступає діяльність банківської системи України, предметом – портфель банківських продуктів.

Банківський продукт, як основа банківської послуги, може відігравати ключове значення для соціально-економічного розвитку регіону, в якому він запроваджується, визначальне при визначенні допустимого рівня ризику та фундаментальне для побудови взаємовигідних відносин з цільовою аудиторією [1].

Провівши контент-аналіз, під банківським продуктом необхідно розуміти комплекс банківських послуг, що реалізує банк у формі товару, для задоволення потреб клієнтів.

Сукупність продуктів, що пропонує банк своїм клієнтам, складає його портфель. До портфеля банківських продуктів можуть відноситися такі продукти та послуги банку: відкриття поточних рахунків клієнтам; відкриття карткових рахунків клієнтам; відкриття депозитних рахунків клієнтам; кредитування клієнтів; продаж ювілейних монет; замовлення власного сейфа; замовлення дорожнього чека; оформлення страхового полісу; придбання заставного майна; придбання зливка банківського золота; грошові перекази.

Оптимізація цього портфеля є необхідністю для ефективної роботи фінансової установи. Відсоткові доходи займають вагому частку серед усіх доходів банків, отже, від того, наскільки збалансованими будуть кредитний та депозитний портфелі банків, залежить їх фінансовий добробут.

Специфіка банківської діяльності полягає в дотриманні балансу між строками та об'ємами наданих кредитів та отриманих депозитів банку, з яких буде складатись, відповідно, кредитний та депозитний портфелі банку.

Існують такі методи оптимізації кредитного портфеля банку, як: лімітування, диверсифікація, сек'юритизація, страхування – за допомогою яких банк самостійно обирає такі важливі аспекти кредитування, як: пріоритетні сфери кредитування, необхідний обсяг кредитування, захищеність кредитів, пріоритетні клієнти для кредитування, необхідність розширення клієнтської бази банку [2, с. 28; 3].

Щодо оптимізації депозитного портфеля банків, то її можна проводити відповідно до валют депонування коштів, тобто, окрім балансу у строках та обсягах між кредитним та депозитним портфелями, також є необхідність у створенні балансу між валютою кредитування та депонування коштів. Необхідність цього проявляється в мінімізації валютного ризику щодо необхідності конвертування однієї валюти в іншу за несприятливих умов.

Таким чином, оптимізація кредитного та депозитного портфелів банку сприятиме поліпшенню ситуації в загальному портфелі продуктів окремого банку.

Також необхідно зазначити, що портфель банківських продуктів має відповідати таким принципам, що

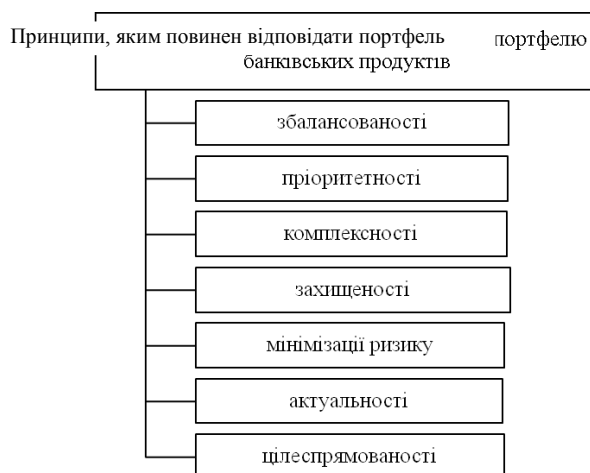

Рис. Принципи, яким повинен відповідати портфель банківських продуктів

Відповідно до рисунка, слід розглянути детальніше кожен із наведених принципів:
 збалансованість визначає оптимальний набір банківських продуктів;
 пріоритетність – відповідно до стратегічних, тактичних та оперативних цілей банку окремі банківські продукти можуть бути більш пріоритетними, ніж інші;
 комплексність портфеля банківських продуктів визначає його склад з усіх послуг, що може надавати банк своїм клієнтам відповідно до наявних ліцензій банку;
 захищеність інформаційної бази банку від конкурентів та шахрайських атак;
 мінімізації ризику (наприклад, при оптимізації кредитного портфеля банку);
 актуальність, тобто врахування ситуації на ринку (економічна та політична ситуація в країні, конкуренція, рівень добробуту населення, насиченість банківського ринку тощо);
 цілеспрямованість кожного продукту на відповідний сегмент ринку з урахуванням його потреб.
 Тож дотримання цих принципів щодо складання портфеля банківських послуг також буде сприяти його оптимізації.

Останнім часом особливе значення для портфеля банківських послуг відіграло співробітництво банків зі страховими компаніями, коли банківські експерти (менеджери), продаючи такий банківський продукт, як кредит, додатково мають змогу пропонувати клієнтам страхові послуги, що, як правило, стосуються кредиту.

Найчастіше страхуванню підлягають застава або життя, здоров'я та працездатність клієнта. Хоча банк перераховує отримані клієнтом кошти на рахунок страхової компанії, проте й він сам отримує прибуток від цього виду продукту.

Особливе значення також мають і карткові продукти банків, котрі створені для зменшення готівкового обігу в Україні [4, с. 42].

Також необхідно зазначити, що у багатьох промислово розвинених країнах відбувається перехід від класичної філіальної моделі до моделі дистанційного банківського обслуговування, все більше операцій проводиться клієнтами без відвідування банку.

У зв'язку з поступовим перенесенням сервісного навантаження на дистанційне обслуговування функції існуючої роздрібною мережі поступово звужуються, а філіали нагадують спеціалізовані сервіс-центри [5, с. 19].

Так, наприклад у контакт-центрі Публічного акціонерного товариства "Дочірній банк Сбербанку Росії" можливе дистанційне відкриття депозитного рахунку за попередньою наявністю у клієнта поточного рахунку у цьому банку та необхідної кількості коштів на ньому.

Отже, за результатами проведеного дослідження можна зазначити, що мета роботи була досягнута шляхом розкриття сутності та складових портфелів банківських продуктів, визначення необхідних принципів формування портфелів банківських продуктів, акцентування уваги на методах оптимізації кредитного та депозитного портфелів банків, розкриття особливостей впровадження страхового продукту через співробітництво страхових компаній з банками в Україні.

Наук. керівн. Холодна Ю. Є.

Література: 1. Лантух Л. О. Роль банківських продуктів в системі забезпечення особистих потреб населення [Електронний ресурс] / Л. О. Лантух. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vndtu/2010_46/39.htm. 2. Вовчак О. Кредит у системі макроекономічної рівноваги / О. Вовчак, М. Могильницька, М. Хмелярчук // Вісник НБУ. – 2011. – № 2. – С. 28–33. 3. Герасименко Р. Проблемні позики та прогнозування їх частки в кредитному портфелі банку [Електронний ресурс] / Р. Герасименко, М. Дегтярьова. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vnbu/2012_4/2012_04_13.pdf. 4. Берегуля О. Планування розвитку банку з урахуванням стану конкурентного середовища / О. Берегуля // Вісник НБУ. – 2011. – № 2. – С. 40–43. 5. Козьменко С. М. Маркетинг інновацій / С. М. Козьменко, Т. А. Васильєва, С. В. Леонов // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 1. – С. 13–28. 6. Павленко Р. В. Сучасні банківські продукти як чинники соціально-економічного розвитку України [Електронний ресурс] / Р. В. Павленко. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/zpen/2011_7/15BP.pdf.